

schip binnen te brengen, maar deze antwoordde dat hij dan tweemaal zou moeten betalen, en dat hij al verschillende keren te Oostende geweest was en bekwaam om het schip zelf binnen te brengen, te meer daar hij enkel de vóór hen zeilende schepen had te volgen.

Thomas CLEEF, die nog twijfelde, wilde eerst nog voor anker gaan bij de buitengaats blijvende Britse oorlogsschepen om te wachten op een Oostendse loods, maar daar de loods uit Dover bleef aandringen, gaf hij toestemming.

Bij het binnenzeilen heeft de kapitein echter bemerkt dat ze te dicht bij het Oosterhoofd kwamen, en wilde order geven tot loeven, maar zijn loods zei "'t en is niet, ick sal wel op tijd doen loeven". De kapitein, in paniek rakende, bleef roepen dat het beter was nu te loeven en de zeilen te strijken en desnoods één of meer palen kapot te zeilen en te betalen dan zijn schip te verliezen. De loods wilde echter niet luisteren, bleef zeggen dat er nog tijd genoeg was, en dat hij tijdig zou doen wenden; en zo zijn ze tegen het Westerstaketsel gevaren, vastgeraakt en gezonken.

Kapitein CLEEF bekent dat hij het baken op het Oosterhoofd heeft gezien, zegt dat hij geen loodsschuit in de havenmond heeft gezien, en houdt vol dat zijn Britse loods verzekerd had dat hij de juiste koers volgde.

Bron : register B V 17.123.

SIR HOME RIGGS POPHAM TE OOSTENDE

door Richard VERBANCK

In 1973 heb ik een artikel gepubliceerd met als onderwerp de toen niet zo bekende relatie tussen de Engelse admiraal Home Riggs POPHAM en de te Antwerpen geboren schilder Frans Balthazar SOLVYNS.

Zonder twijfel zijn er veel Oostendenaars die niet zo vertrouwd zijn met deze naam. In het kort weze dus gezegd dat admiraal POPHAM het bevel voerde over het Engels eskader dat de troepen vervoerde, gelast met het opblazen van de sluizen van Slykens op 19 mei 1798. Op het eind volgen meer gegevens over deze merkwaardige zeeman.

SOLVYNS was de schilder van het alom geprezen schilderij "Vue de la ville et du port d'Ostende" dat model stond voor de bekende prachtige gravure van DAUDET.

Beiden waren met elkaar in contact gekomen en samen deden ze naderhand wetenschappelijke opzoeken langs de Rode Zee. Hun opdracht werd in detail besproken binnen het kader van mijn artikel.

Er bleef echter een leemte die nog kon opgevuld worden. Hoe kwamen beiden met elkaar in betrekking? Ik had, als zijnde weinig relevant, weinig belang gehecht aan het feit dat POPHAM tussen 1787 en 1793 zijn militaire loopbaan onderbroken had om in dienst te treden van de East India Company. Hij blijkt in deze functie goed werk te hebben verricht. Dit werd officieel erkend.

Dank zij de vroegere opzoeken van Daniël FARASYN en zijn niet te overziene dokumentatie in verband met de geschiedenis van Oostende en haar haven op het einde van de 18de eeuw weet ik nu veel meer over de toekomstige admiraal. Tijdens zijn intermezzo als "handelaar" heeft hij enkele jaren te Oostende gewoond, en wel in een huis dat stond op de hoek van de E. Beernaertstraat (toender-tijd Albertstraat) en de Aartshertoginnestraat. Details over deze

woning in verband met het verblijf van POPHAM kan men hierna lezen in een nota, opgemaakt door Daniël FARASYN zelf.

Uit de akten opgetekend door notaris VAN CAILLIE blijkt dat de activiteiten van de Engelsman in hoofdzaak bestonden uit het opkopen van schepen voor zijn vaderland. Hier volgen er enkele :

Akte 41/158 (Donny) - 28 dec 1793. Deze vermeldt geen aankoop maar getuigt over de aanwezigheid van POPHAM te Oostende : Robert CHARNOCK en Home Riggs POPHAM hebben geen belangen in goederen aan boord van de fregat "L'Etrusque", varend onder Toscaanse vlag - afgereids naar Bengalen en China in 1792.

Akte 41/189 - 25 maart 1794. Corneille CARETTE, Oostende, verkoopt aan Home POPHAM, superintendent van de inlandse navigatie in dienst van Zijne Majesteit (de Britse koning), een binnenlander "De drie Gezusters", 60 vat (vochtmaat) uit Oostende voor 1.200 gulden.

Akte 164 - 9 april 1794. Adriaen DRIJVOET verkoopt aan Home POPHAM een pleitschip "De Lange Nelle" van 60 last voor 3.100 gulden.

Akte 169 - 18 april 1794. Adriaen DRIJVOET verkoopt aan Home POPHAM een binnenlander "Maria-Victoria" van 80 vat voor 1.600 gulden.

Akte 173 - 19 april 1794. Carolus CLAEYS, koopman uit Lovendegem verkoopt aan Home POPHAM een tjalk "De Fortuyne" van 40 vat voor 1.600 gulden.

Akte 40/60 (De Bal). Van Jan DE VETTE, een koopman uit de Kaaistraat, kocht POPHAM op 3 maart 1794 de galliot aan "De Loopende Haas" van 80 ton voor 6.000 gulden, en op 18 maart 1794 de galliot "Vergenoegen" van 80 ton, ook voor 6.000 gulden.

Op 15 mei 1794, ten slotte, verkocht William GOOD, kapitein van de "Bellona", 532 ton, gebouwd te Archangel en nu te Oostende gemeerd, zijn schip met toelating van D. SUTTON en Edw. MASON uit Liverpool aan POPHAM voor 3.500 Pond Sterling (Akte 40/62 - De Bal).

Al deze schepen werden ingezet in de aanvoer, maar vooral einde juni 1794 in de afvoer van Britse troepen uit Oostende.

Wanneer we dit alles zo bekijken, dan vragen wij ons af welke rol deze marineofficier hier speelde tijdens de periode waarin de Franse Revolutie zich afspeelde. Hij staat weliswaar ingeschreven als "handelaar" maar uit akte 41/189 van 25 maart 1794 blijkt dat hij optreedt als agent van de Britse regering (zie ook nota D. FARASYN). Begin juli 1794 werd Oostende voor de tweede maal bezet door de Franse indringers en meteen verdween ook POPHAM naar veiliger oorden. Wat zich alhier afspeelde tussen 1792 en 1794 kan men lezen bij PASQUINI "Histoire d'Ostende". Ongetwijfeld vervoegde POPHAM dadelijk de Britse Marine, zoniet zouden we hem vier jaar later niet teruggevonden hebben als admiraal ! En waarom kreeg hij het bevel over de vloot die in 1798 Oostende moest aanval- len en de sluizen van Slykens vernielen ? Men hoeft er zelfs niet naar te raden : POPHAM was de geschikte man die het terrein kende. Het was te Oostende, als "handelaar", dat hij vriendschap had gesloten met schilder SOLVYNS. De puzzel is gelegd.

POPHAM kwam hier een bezetter bestoken met een aktie die men best kan vergelijken met deze ondernomen door de "Vindictive" tijdens de eerste wereldoorlog. Dat de onderneming niet helemaal lukte is geschiedenis. En toch kreeg de Franse verdediger van Oostende, MUSCAR, die de stad liet bombarderen, achteraf de mooie rol toebe- deeld en kreeg een straat zijn naam.

Sir Home Riggs POPHAM (1762-1820) trad toe tot de Navy in 1778 en was in 1783 luitenant ter zee. Hij deed dienst op de Afrikaanse kust. Vreemd echter is dat hij tussen 1787 en 1793 betrokken was in de handel op de Oost en dat van hem gezegd wordt dat hij verschillende malen op inspectie ging. Tijdens de oorlog met Frankrijk hernam hij zijn normale dienst bij de Navy. In 1806 wilde Engeland Argentinië veroveren. Admiraal POPHAM trok op naar Buenos Aires. Ook hier bekwam het hem slecht. Hij werd teruggeslagen, maar plunderingen leverden hem echter een oorlogsbuit op van één miljoen goud-dollar.

POPHAM was eerder een wetenschapper dan een militair. In de eerste hoedanigheid ondernam hij, samen met schilder SOLVYNS, ontdekkings-tochten. Deze laatste hield van deze reizen een massa tekeningen en schilderijen over die op de terugtocht, tijdens een schipbreuk, bijna verloren gingen. De grootste verdienste van POPHAM was echter het vernieuwen en vereenvoudigen van het seinvlaggensysteem. Hij stierf te Cheltenham in 1820. SOLVYNS eindigde als havenkapitein te Antwerpen waar hij stierf in 1824.

* * *

Daniël FARASYN : NOTA BIJ "POPHAM TE OOSTENDE"

Ik meen dat het van belang is te signaleren dat POPHAM reeds van in 1790, tijdelijk althans, te Oostende verbleef als "begoeden negociant van Engeland alsnu residerende binnen deze stad" en eigenaar was van een schip "De Stad Weenen" (V.C. 41/148, Donny nr. 156). Ook in een akte, nr. 168, dd. 26.6.1790 wordt hij vermeld als "propriétaire et supercargo du navire toscan "Etrusco". Ook toen reeds was hij in contact met de Britse groothandelaar R. CHARNOCK van wie hij 30.000 gulden ontving voor een reis naar Bengalen, reis die hij in de zomer van 1790 ondernam. In 1790 had POPHAM een huis van Pr. VITSE gehuurd, dat op de N.W. hoek van de Aartshertoginne- en Albertstraat gelegen was.

Uit een akte, 41/149 Donny, nr. 360, dd. 29.12.1790 vernemen wij dat POPHAM "actueelyk op reyse nae Oost-Indien" toelating gaf aan Pr. VITSE om dit huis te verhuren aan William PARKER, geassocieerde van CHARNOCK en dit vanaf 15.12.1790 tot 30.4.1793. Dit huis was eerder voor enkele maanden betrokken geweest door Ez. DE JONGH, gezworen makelaar.

Wanneer POPHAM uit Indië naar Oostende terugkwam weet ik niet. Een notariël akte, Donny, 41/154, nr. 43, dd. 20.10.1792 vermeldt dat dit huis op de N.W. hoek "bewoond door de heer Popham" was. Zijn westelijke buur, Fr. PINSON uit de Albertstraat, ging naar het huis van VITSE om erover te klagen dat "het privaet ofte dreckput van het huis van Vitse zig in soo slegten staet ofte immers ondig bevindt dat den drek ofte stinkend materie is penetrerende door de meur ende op myne proprieteyt selfs tot in mynen citerne", klacht waarop VITSE niet reageerde.

Naar 41/158, Donny, nr. 515, dd. 10.12.1793, verhuurde VITSE dit huis vanaf 1.11.1793 verder aan POPHAM voor de duur van 6 maanden en 6 jaar. POPHAM dacht er dus aan nog lange tijd in Oostende te kunnen verblijven.

Na het overhaastig vertrek van de Fransen uit Oostende einde maart 1793, kwam Oostende opnieuw onder Oostenrijks bewind. Engelse regimenten werden via Oostende aangevoerd om het Oostenrijks leger